

Iwona Kantor-Pietraga
Robert Krzysztofik
Uniwersytet Śląski

ZMIENNOŚĆ FUNKCJI MIASTA I PRZESTRZENI PUBLICZNEJ NA PRZYKŁADZIE MYSŁOWIC: 1911–2011

1. WPROWADZENIE

Charakter przestrzeni publicznej miast determinowany jest kilkoma głównymi czynnikami: funkcjami gospodarczymi i społecznymi miejsca, okresem rozwoju (w tym w architekturze), warunkami środowiskowymi, charakterem otoczenia, możliwościami ekonomicznymi aktorów kreujących przestrzeń czy decyzjami i kryteriami rozwoju pojedynczych interesariuszy. Spośród wymienionych elementów czynnik funkcji wydaje się szczególnie istotny. Wynika to z faktu, że ma on charakter trwały, powszechny i stymulujący.

Rola funkcji ekonomiczno-społecznych w wytwarzaniu przestrzeni publicznej jest szczególnie istotna w dynamicznym ujęciu tego problemu. Przestrzeń publiczna jest bowiem w tym przypadku obrazem funkcji danego miejsca, ich instytucjonalną egzemplifikacją w przestrzeni. Istnieje też zależność inna, że to charakter przestrzeni miejskiej może kreować nowe funkcje. Tak stało się np. w ciągu ostatnich 20 lat w obrębie krakowskiego Kazimierza. Jednak specyfiką mijających dekad była przede wszystkim zmiana powodowana jednoczesnym zjawiskiem dezurbanizacji i suburbanizacji, a także swoistym „porzucaniem” dotychczasowych wyraźnych funkcji. Uwaga ta dotyczy szczególnie dwóch typów przestrzeni. Pierwszą z nich są śródmieścia średnich i większych miast, drugą zaś strefy działalności produkcyjnej zarówno w części prywatnej, jak i publicznej. Ta dość ogólna opinia w sposób szczególny odnosi się do rozwoju miast dzisiejszego województwa śląskiego, zwłaszcza w dłuższej historycznej perspektywie.

Koncentrując się na kwestii zmiany funkcji śródmieścia, interesującym przykładem z obszaru województwa śląskiego, o tyle wymownym, co jednocześnie niemal nieznanym są Mysłowice. Miasto położone we wschodniej części dzi-

siejszej konurbacji katowickiej powstało jako nieduży ośrodek nadgraniczny już w XIV w. Do połowy XIX w. Mysłowice (fot. 1) były niewielkim miastem usługowym (do XVIII w. – usługowo-rolniczym). W XVIII w. w związku z domykaniem się granicy najpierw polsko-śląskiej, później polsko-pruskiej, a w końcu już od początku XIX w. rosyjsko-pruskiej, wzmacniała się funkcja miast-wrót według klasycznej definicji A. Burghardta i J. Birda (BIRD 1977).

Fot. 1. Mysłowice – fragment rynku

Źródło: autorzy

Pod koniec XVIII w. Mysłowice były jednym z najważniejszych usługowych ośrodków granicznych, które dziś zlokalizowane są na terytorium Polski. Siła oddziaływania punktu przecięcia się granicy polsko-śląskiej (później pruskiej) była tak duża, że w oparciu o ten czynnik miastotwórczy po drugiej stronie granicy powołano dwa kolejne miasteczka nadgraniczne – Modrzejów (1706 r.) i Niwkę (przed 1785 r.). Po Kongresie Wiedeńskim i ostatecznym ustaleniu wschodniej granicy państwa pruskiego m.in. na rzece Przemszy Mysłowice nadal były miastem granicznym. Tym razem jednak w ścisłym sąsiedztwie granic trzech państw: Prus, w których się znajdowały oraz Rosji (Królestwa Polskiego) i Austrii (Wolnego Miasta Krakowa), z którymi to państwami stykały się bezpośrednio grunty miejskie (fot. 2). Od tego czasu między Mysłowicami a Niwką (dziś dzielnica Sosnowca) ukształtował się „trójstyk” trzech najpotężniejszych państw środkowo-wschodniej Europy. Aż do zakończenia I wojny światowej miejsce to określano nazwą najpierw Drei Länder Ecke, a po 1873 r. już Trójkątem (lub poprawniej Kątem) Trzech Cesarzy (Drei Kaisers Ecke lub Drei Kaisereichs Ecke).

Fot. 2. Widok na Kąt Trzech Cesarzy od strony pruskiej (początek XX w.)
Połączenie się rzek Białej i Czarnej Przemszy; od tego fragmentu Przemszy – po prawej nabrzeża
austriackie, w tle środkowym rosyjski ośrodek graniczny i nabrzeża, na drugim planie centrum
Mysłowic

Źródło: zbiory własne

Nowy wymiar funkcji granicznych i rozwoju Mysłowic przyniosło wybudowanie w mieście linii kolejowej do Wrocławia w 1846 r. Od tego czasu z uwagi na połączenie z kolejami austriackimi i rosyjskimi miasto było już międzynarodową stacją graniczną. Każda następna dekada XIX w. i początków XX, związana z rozbudową sieci kolei na obszarze państwa rosyjskiego i austro-węgierskiego sprawiała, że rola Mysłowic jako transportowych wrót do krajów Europy Zachodniej, a także obu Ameryk rosła bardzo dynamicznie.

2. MIASTO „EUROPEJSKIE” I „ŚWIATOWE” – 1911 ROK

W II połowie XIX w. Mysłowice, pomimo stale rosnącej konkurencji Katowic stają się jednym z najważniejszych „nieportowych” ośrodków logistycznych Europy. Skala tego zjawiska, dziś właściwie zapomniana nawet w podręcznikach historii społecznej i gospodarczej XIX i początków XX w., była niespotykana. Szczególnie jeśli wziąć pod uwagę wielkość demograficzną miasta, która w 1875 r. wynosiła 6,9 tys. mieszkańców, w 1900 r. – 13,4 tys., a w 1910 r. – 17,8 tys.

Rozwój funkcji logistycznych i handlowych miasta powodowany był przede wszystkim korzystnym położeniem przy „trójstyku” trzech dużych państw europejskich przeciętych liniami kolejowymi. Należy dodać, że czynnik ten był na pograniczu górnośląsko-zagłębiowskim jednym z najbardziej zauważalnych. W jego efekcie powstały m.in. Katowice, Sosnowiec, Szczakowa oraz osiedle

miejskie Maczki (dawniej Granica). Potężna energia skumulowana na tym niedużym obszarze oraz fakt, że Górny Śląsk był bramą tej „lepszey Europy” powodowało niezwykle dynamikę rozwoju wszystkich wspomnianych miejscowości. W ciągu kilkudziesięciu lat Katowice stają się kluczowym ośrodkiem ekonomiczno-społecznym Górnego Śląska, Sosnowiec zaś Zagłębia Dąbrowskiego. Prawdopodobnie to cięń dynamicznego rozwoju tych miast, szczególnie jednak Katowic zepchnął nieco na boczny tor wiedzę o transgranicznej, a nawet transkontynentalnej roli Mysłowic do czasu wybuchu I wojny światowej.

Specyficzne położenie Mysłowic spowodowało, że w tym jednym niedużym mieście skumulowały się następujące funkcje oraz instytucje miastotwórcze:

- znaczący ośrodek lokalnego i regionalnego handlu granicznego na styku trzech potężnych państw;
- potężny ośrodek wyspecjalizowanego handlu zwierzętami rzeźnymi i produktami rolnymi na osi: wschód–zachód Europy;
- znaczący ośrodek granicznego ruchu lokalnego i jedno z większych w dziejach Górnego Śląska centrów przemytu i nielegalnego handlu;
- powstanie Wielkiej Agentury Emigracyjnej organizującej wyjazdy do Ameryki (m.in.: Norddeutscher Lloyd, Hamburg – Amerikanische Packetgesellschaft – dziś HAPAG, Red Star Line, „Holland” – American Line, Pacific – Canada Schifffahrtsgesellschaft);
- powstanie Centralnej Stacji Robotników Rolnych – instytucji organizującej co roku pracę setkom tysięcy osób na obszarze Niemiec i innych państw zachodnioeuropejskich;
- powstanie jednego z najważniejszych ośrodków turystycznych w skali całego ówczesnego państwa niemieckiego (por. SULIK 2000).

Ogół wymienionych czynników spowodował potężny napływ ludzi, towarów, kapitałów i przedsięwzięć na stosunkowo nieduży obszar – około 2 (obszar zainwestowany) do 4 km (obszar ogółem)¹. Cechą specyficzną Mysłowic był w tym okresie fakt, że stale w przestrzeni miasta było więcej osób przyjezdnych niż mieszkańców, w niektórych latach i w pewnych okresach roku nadwyżka ta była nawet kilkudziesięciokrotna. Na początku XX w. każdego roku z Mysłowic wyjeżdżało w sezonie nawet kilkaset tysięcy robotników rolnych. Jak podaje SULIK (2000 s. 117), tylko w marcu 1901 r. przez Mysłowice do pracy w zachodniej części państwa niemieckiego wyjeżdża 60 173 osób. I jeszcze dwa fakty z setek innych oddających rzeczywistość funkcji tego miasta. Szacuje się (bardzo ostrożnie), że przez Mysłowice do Stanów Zjednoczonych i Kanady w latach 1850–1918 wyemigrowało około 1,5 mln Europejczyków (por. także tab. 1). Każdy z nich w Mysłowicach przebywał od dwóch do kilku dni. Niejednokrotnie dłużej.

¹ Podany przybliżony obszar dzielnicy śródmiejskiej i części Słupnej, gdzie bezpośrednio oddziaływał wpływ nowych funkcji. Powierzchnia całego miasta w 1913 r. wynosiła 8,8 km².

T a b e l a 1. Liczba wychodźców zarejestrowanych w myślowickiej agenturze emigracyjnej na wyjazd do Ameryki w latach 1898–1914

Rok	Liczba wychodźców			
	ogółem	w tym przez miasta portowe		
		Hamburg	Brema	Antwerpia i Rotterdam
1898	9 886	5 269	4 617	–
1899	12 676	8 306	4 370	–
1900	13 276	6 624	6 652	–
1901	21 622	14 312	7 310	–
1902	–	–	–	–
1903	31 555	21 916	9 639	–
1904	32 929	22 581	9 231	1 117
1905	71 469	29 576	23 896	17 997
1906	106 297	47 551	27 669	31 077
1907	121 601	53 259	37 774	30 568
1908	76 600	48 411	28 189	–
1909	132 313	64 335	35 887	32 091
1910	171 014	85 395	31 619	–
1911	120 093	88 801	31 292	–
1912	169 297	145 716	23 521	–
1913	240 363	160 240	80 123	–
1914	108 242	82 131	26 111	–

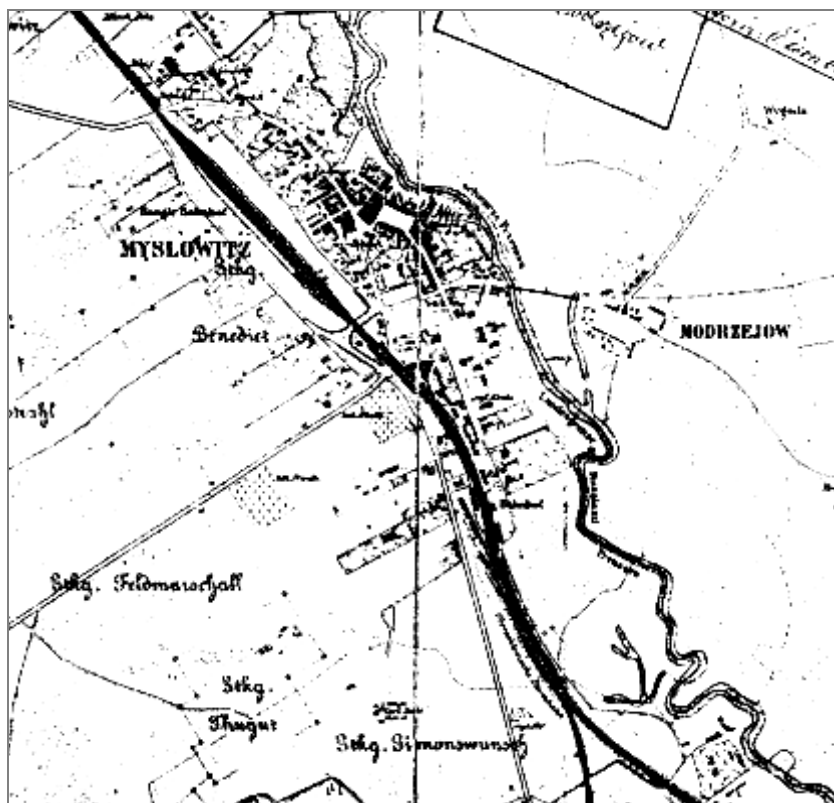
(–) brak danych.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie: SULIK (2000).

W latach 1880–1914 każdego tygodnia do Myśłowic przybywało od 3 do 8 tys. turystów, dla których atrakcjami turystycznymi były Kąt Trzech Cesarzy z monumentalną Wieżą Bismarcka oraz wielotysięczny, kolorowy tłum w najbliższym sąsiedztwie dworca kolejowego, który oczekiwał na podróż do Ameryki *via* porty zachodnioeuropejskie (SULIK 2000, s. 119–122). Pomędzy wspomnianymi obiektami utworzono nawet specjalny szlak turystyczny, a Myśłowice stały się na mapie turystycznej ówczesnych Niemiec ważniejszym ośrodkiem niż słynny Świeradów-Zdrój (dawn. Bad Flinsberg).

3. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA MIASTA „EUROPEJSKIEGO” I „ŚWIATOWEGO” W 1911 ROKU

Powstanie bardzo ważnego granicznego węzła kolejowego oraz rozwój nowych funkcji i instytucji w Myśłowicach miał konsekwencje w organizacji przestrzeni miasta, w tym także przestrzeni publicznej. Nowe Myśłowice, które zaczęły rozwijać się w II połowie XIX i na początku XX w. (fot. 3) były niewątpliwie

Fot. 3. Plan okolic Mysłowic z 1871 r.

Widoczne Stare Miasto z centralnie zlokalizowanym Rynkiem; na południe wytyczony i już częściowo zabudowany Nowy Rynek oraz odchodząca od niego w kierunku dworca kolejowego dzisiejsza ul. Powstańców

Źródło: SULIK (2000)

efektem nowych ich funkcji. Głównym elementem tego rozwoju stało się powstanie całkiem nowego fragmentu miasta – Nowych Mysłowic założonych w układzie osiowym (ul. Powstańców), a który to układ wieńczył Nowy Rynek (plac Wolności) na północy i strefa dworca kolejowego na południu. Już na przełomie XIX i XX w. ta część miasta stała się jego „salonem”. Tu lokalizowano najbardziej reprezentacyjne budynki użyteczności publicznej, w tym ratusz (fot. 4). Tu powstały trzy główne obiekty sakralne ówczesnych Mysłowic: nowy kościół katolicki, kościół protestancki i monumentalna synagoga. Tu w końcu powstawały najokazalsze kamienice mieszczańskie, banki, hotele, instytucje prywatne i publiczne. Stare miasto lokacyjne straciło na znaczeniu, stało się przestrzenią o lokalnym znaczeniu usługowo-rzemieślniczym. Dzielnica

Nowe Miasto miało charakter administracyjno-instytucjonalno-transportowy. Dualne miasto Mysłowice uwypuklało się także w strukturze narodowościowej i wyznaniowej. Stare Miasto zamieszkałe było przez ludność śląską i polską, rzadziej przez mniej zamożnych Żydów (fot. 5). Nowo powstała dzielnica wzdłuż dzisiejszej ulicy Powstańców i placu Wolności zamieszkała była przez ludność niemiecką, zamożnych Żydów oraz Ślązaków o proveniencji niemieckiej.

Fot. 4. Plac Wolności w Mysłowicach – widok sprzed I wojny światowej
Źródło: SULIK (2000)

Fot. 5. Targ w sąsiedztwie Starego Miasta w Mysłowicach– początek XX w.
Źródło: SULIK (2000)

Reprezentacyjny charakter Nowego Miasta podkreślała wspaniała, monumentalna architektura i urbanistyka przejawiająca się w niemal każdej nowej kompozycji przestrzennej. Ważnym elementem kreowania „dobrej” przestrzeni w Mysłowicach był wzmagający się ruch turystyczny, który w większości generowany był przez turystów z dużych miast Dolnego Śląska i Saksonii oraz z Berlina.

Na przełomie XIX i XX w. główny reprezentacyjny ciąg handlowy przebiegał się w stronę Starego Miasta aż po sam Rynek. Spowodowało to m.in. widoczną przebudowę urbanistyczno-architektoniczną tej części śródmieścia Mysłowic. Najwyraźniej zaznaczyła się ona wzdłuż dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej łączącej Nowy Rynek ze Starym Rynkiem oraz na południowej i zachodniej pierzei tego ostatniego. Działania te były interesującym przykładem ówczesnych tendencji modernizacyjnych przestrzeni miejskiej i publicznej, ewidentnie determinowanych zmianą funkcjonalną (ruch turystyczny zamożnego mieszczaństwa niemieckiego).

Niezwykle ważnym akcentem podkreślającym znaczenie funkcji turystycznej i funkcji miasta-wróć był gwałtowny rozwój funkcji noclegowych i gastronomicznych. W latach 1860–1900 liczba samych tylko restauracji w tym niedużym mieście wzrosła z 24 do 80. W roku 1913 było ich już 96. Jeden lokal przypadał na mniej niż 100 dorosłych mieszkańców (SULIK 2000, s. 124). Zmienna w czasie była liczba obiektów noclegowych. Po 1880 r. nie było ich mniej niż 50, z tego co najmniej cztery luksusowe hotele z salami restauracyjnymi dla nawet 600 gości (*op.cit.*, s. 123–124). Przypomnieć należy w tym miejscu, że miasto miało kilkanaście tysięcy mieszkańców. Główna, monumentalna oś urbanistyczna miasta była też bardzo zagęszczona luksusowymi i wyspecjalizowanymi sklepami. Sprzedawane w nich towary pochodziły w dużej mierze z Galicji i Kongresówki.

Jeśli wziąć pod uwagę średniej wielkości miasta regionu na przełomie wieków XIX i XX Mysłowice były swoistą efemerydą toczącego się na ulicach życia gospodarczego i społecznego. Nakładające się na siebie wielorakie, często rzadkie wtedy funkcje miasta, permanentny rozwój instytucjonalny, modernizacja tkanki urbanistycznej powodowały, że przestrzeń publiczna miasta stawała się swoistym „teatrem” tak wielu „ról i spektakli”, że w pewnym momencie one same stawały się „scenerią” nowych, kolejnych „przedstawień”.

Bardzo ważnym elementem przyciągającym, a stanowiącym jedną z osi trwałości publicznych przestrzeni i życia miejskiego były wówczas niezwykle silne kontrasty ekonomiczno-społeczne, funkcjonujące w niewielkich od siebie odległościach. Często się przenikające. Dobytek jednego zamożnego turysty berlińskiego był częstokroć wiele większy niż łączny dochód ogłdanego zza ogrodzenia kilkutysięcznego, wielonarodowościowego tłumu oczekującego na pociąg do Hamburga.

Inny znany przykład rozgrywających się w tym samym czasie „spektakli” to kontrast pomiędzy rozrywkowym, wieczornym i nocnym życiem miejskim mającym miejsce w dziesiątkach restauracji i hoteli, z drugiej strony – aktami przemocy (w tym postrzeleń) stosowanymi przez pograniczników wobec przemysłników. Podobne sytuacje kontrastowe mają miejsce oczywiście w każdym innym większym mieście. Na Górnym Śląsku jednak nigdy, uwzględniając także czasy współczesne, nie miały one tak wielkiej skali. Dodatkowo jeszcze nie rozgrywały się na tak małym obszarze.

Koloryt, mozaikowość, kontrastowość życia miejskiego i tworzących go instytucji, przedsięwzięć oraz przestrzeni publicznych i prywatnych przetrwały do wybuchu I wojny światowej, zamykając cykl rozwoju jednego z najbardziej interesujących przykładów miasta-wrót i miasta o zanikłych funkcjach turystycznych.

4. MIASTO LOKALNE W 2011 ROKU

Po I wojnie światowej część Górnego Śląska weszła w obręb narodzonego państwa polskiego. Granica przesunęła się 30 km na zachód. Mysłowice przestały być miastem o funkcjach wrót i automatycznie przestały być ośrodkiem turystycznym. Od początku lat 20. XX w. miasto weszło na negatywną ścieżkę rozwoju. Ważna wcześniej funkcja przemysłowa i górnicza stała się od tego okresu najważniejsza. Część powiązań i instytucji zdołała jeszcze na krótko przetrwać w okresie wojennym. Po II wojnie światowej trend ten został utrzymany. Mysłowice stały się zwłaszcza w latach 70. XX w. jednym z najważniejszych ośrodków górnictwa w regionie katowickim. Funkcja usługowo-handlowa miasta miała i ma wybitnie endogeniczny charakter.

Problemem miast średnich zlokalizowanych w konurbacji katowickiej, szczególnie po 1990 r. stał się fakt ich lokalizacji „w cieniu” największych miast regionu: Katowic, Gliwic, Sosnowca, Bytomia czy Zabrze. Z perspektywy rozwoju centralności i metropolitalności 50–80-tysięczne miasta mają tu charakter podobny do niedużych (10–15-tysięcznych) ośrodków powiatowych w mniej zurbanizowanych województwach Polski. Tak też jest w przypadku Mysłowic.

5. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA MIASTA LOKALNEGO W 2011 ROKU

Funkcje, które powołały południową część Śródmieścia Mysłowic zanikły blisko 100 lat temu. Trwałym elementem dziedzictwa tamtych czasów jest zacho-

wany układ urbanistyczny i większość budynków, w tym także najbardziej reprezentacyjnych. Spośród tych ostatnich nie istnieje jedynie wysadzona przez nazistów synagoga. Pewnym modyfikacjom poddano także tkankę urbanistyczną w rejonie ul. Krakowskiej i południowej części placu Wolności. Jednak pozornie nienaruszona przestrzeń miejska ma już inny charakter niż przed wiekiem. Po pierwsze nie wnosi nic nowego do struktury przestrzeni publicznej. Nie ma zwłaszcza elementów spektakularnych, które nadawałyby jej nowego znaczenia. Niektóre budynki, zwłaszcza instytucjonalne, poddawane są modernizacji, często powierzchownej. Najciekawszym efektem tych działań jest rewitalizacja dawnego budynku związanego z obsługą kolei na działalność handlową najbardziej popularnego w Polsce dyskontu spożywczego oraz odświeżenie ceglanej bryły budynku poczty.

Najwięcej przykładów rewitalizacji miało miejsce na placu Wolności. Stan ten związany jest jednak niemal wyłącznie z faktem, iż tu zlokalizowany jest Urząd Miasta w Mysłowicach, a sam plac stanowi jego przedpole. W latach 2000. gruntowną rewitalizację w kierunku funkcji rekreacyjnych (skwer, park) przeszedł także i sam plac Wolności (www.myslowice.pl/doc/mpr_myslowice.pdf). Całkowicie zaniedbana jest natomiast ulica Powstańców. Z wyjątkiem wspomnianych dwóch obiektów – dyskontu i poczty, wymaga gruntownej rewitalizacji, zarówno urbanistycznej, jak i przede wszystkim architektonicznej. W złym stanie jest kościół ewangelicki, dworzec kolejowy i jego otoczenie, w tym zabudowa dawnej Stacji Emigracyjnej (fot. 6 i 7). W większości przypadków w złym stanie znajdują się elewacje dawnych obiektów usługowych, tworzących na początku XX w. koloryt miasta – hoteli, restauracji czy sklepów.

Fot. 6. Budynek dworca kolejowego w Mysłowicach – zdjęcie współczesne
Źródło: zbiory własne

Fot. 7. Tak zwana „Przewiązka” lub „Most Westchnień” w Mysłowicach
w kompleksie dawnej Stacji Emigracyjnej czy ulicy Powstańców
Źródło: zbiory własne

Obszar ten pomimo lokalizacji w centrum miasta ma charakter przestrzeni peryferyjnej, nieatrakcyjnej, zaniedbanej, mało interesującej. Regeneracji funkcji miejskich nie sprzyja ani lokalizacja Urzędu Miasta, ani głównego dworca kolejowego, ani budynku poczty czy dwóch banków. Instytucje te mają charakter endogeniczny, bardzo lokalny, a ich rola w życiu i międzyspółecznej partycypacji maleje.

Na tle wielu obiektów noclegowych, w tym luksusowych hoteli, które zlokalizowane były w rejonie Nowego Miasta przed I wojną światową, jeden – pozaklasowy (dawny hotel robotniczy), dość dobrze oddaje dzisiejszą rzeczywistość tego miejsca. Liczba obiektów gastronomicznych zmniejszyła się zaś 10-krotnie.

Podobnie jest na sąsiednim Starym Mieście, które jeszcze w latach 80. XX w. było handlowo-usługowym *city* Mysłowic. Oferta handlowo-usługowa ma charakter coraz bardziej endogeniczny (na potrzeby mieszkańców dzielnicy, nie miasta) z jednej strony, z drugiej natomiast jest skierowana do raczej słabiej uposażonych grup społeczno-zawodowych. Pomimo rewitalizacji płyty rynku, kilku kamieniczek i sąsiedniej, niegdyś głównej ulicy handlowej miasta – Grunwaldzkiej, obserwowany jest tu marazm życia ekonomiczno-społecznego. Najlepiej po 1980 r. rozwijającą się funkcją w Śródmieściu jest funkcja mieszkaniowa. Dotyczy to zwłaszcza rejonu Starego Miasta. Do niej dostosowuje się oferta usługowo-handlowa. Degradacja funkcji handlowo-usługowych w Śródmieściu Mysłowic miała przebieg trójfazowy: załamania się funkcji miasta-wrót i turystycznych w II dziesięciolecie XX w., przeniesienie wielowiekowej tradycji

targów na rogatki miasta już w okresie socjalistycznym oraz budowa dużych centrów handlowych zarówno w Mysłowicach, jak i w miastach sąsiednich (Katowice, Sosnowiec).

Śródmieście Mysłowic „pustoszeje”. Brak jakichkolwiek funkcji egzogenicznych powoduje, że staje się przestrzenią statyczną, przestrzenią wyjść i powrotów do domu, a nie – jak kiedyś – przestrzenią spotkań, wymiany, realizacji celów wspólnych czy z innego punktu widzenia publicznych. Uwzględniając ten fakt – przekształca się w obszar o funkcjach zbliżonych do dużego osiedla blokowego, z w miarę dobrą dostępnością komunikacyjną.

6. PODSUMOWANIE

Przestrzeń publiczna miasta w każdym przypadku współkształtowana jest funkcjami – jej samej i całego miasta. Dotyczy to zwłaszcza przestrzeni śródmiejskiej. Przykład Mysłowic pokazuje, jak bardzo ta zależność oparta jest także na specyfice tych funkcji, dynamice ich rozwoju oraz sytuacji ich kompletnego zaniku. Nie do końca relacja dynamiczna uwzględniona jest niestety także w jednym z kluczowych dokumentów związanych z rozwojem omawianego miasta, jakim jest *Strategia rozwoju miasta Mysłowic* (www.myslowice.pl/pliki/strategia.pdf).

W tym przypadku polifunkcyjny (uzupełniające funkcje logistyczne i turystyczne) charakter Śródmieścia ewoluował poprzez tradycyjne centrum handlowo-usługowe (1920–1990), w kierunku centrum miasta o funkcji mieszkaniowo-komunikacyjnej z uzupełniającą administracyjno-handlową. Zmiana ta, rozważana w kategorii przestrzeni publicznej miasta, jego wizerunku, a nawet tożsamości, nie jest korzystna. W przypadku niegdyś kluczowego odcinka głównej osi urbanistycznej – ulicy Powstańców, bardzo niekorzystna.

Problemem omawianego miasta jest w 2011 r. historyczność jego funkcji, pozostawiona w związku z tym historyczność przestrzeni publicznej. W przyszłości zaś, być może w związku z integracją prawno-administracyjną miast konurbacji katowickiej – ciągłość miejskiego trwania.

BIBLIOGRAFIA

- BIRD J., 1977, *Centrality and Cities*, Routledge Direct Editions, London, Henley, Boston.
SULIK A., 2000, *Historia Mysłowic do 1922 roku*, Miejskie Centrum Kultury w Mysłowicach oraz Wyd. „Przesłanie”, Mysłowice.
http://www.myslowice.pl/doc/mpr_myslowice.pdf.
<http://www.myslowice.pl/pliki/strategia.pdf>.